IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (nr 65)**

z dnia 7 lipca 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (nr 65)

7 lipca 2021 r.

Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, obradująca pod przewodnictwem poseł **Urszuli Pasławskiej (KP)**, przewodniczącej Komisji, rozpatrzyła i zaopiniowała:

– dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 roku (druk nr 1329) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wziął **Tomasz Gaweł** p.o. dyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Bartosz Bąk**, **Anna Rajewska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (KP):

Dzień dobry, witam państwa. Otwieram posiedzenie Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Proponowany porządek obrad zawiera rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania. Bardzo proszę o ciszę ze względu na akustykę tej sali. Porządek dzienny zawiera rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 r. (druk nr 1329) w zakresie działania Komisji.

Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum. Najwyższą Izbę Kontroli reprezentuje pan Tomasz Gaweł, pełniący obowiązki dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli. Bardzo proszę, oddaję panu głos.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli Tomasz Gaweł:

Dzień dobry. Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, szanowni państwo Najwyższa Izba Kontroli przekazała Sejmowi sprawozdanie ze swojej działalności w 2020 r. Nawiązując do tego sprawozdania, przedstawię krótką uzupełniającą informację o działalności Departamentu Środowiska w obszarze działania Komisji.

Wysoka Komisjo, zgodnie z zarządzeniem prezesa NIK z dnia 29 sierpnia 2011 r., do właściwości Departamentu Środowiska należy przeprowadzanie kontroli, w szczególności w zakresie spraw objętych działaniami administracji rządowej: gospodarka wodna, klimat w zakresie nieobjętym właściwością departamentu Gospodarki Skarbu Państwa i Prywatyzacji oraz środowisko. Do właściwości Departamentu Środowiska należą również zadania realizowane przez ministra właściwego do spraw działów administracji rządowej wymienionych powyżej, czyli gospodarka wodna, klimat i środowisko, a wynikających z ustawy o działach administracji rządowej oraz ustawy o Radzie Ministrów. Również do właściwości departamentu środowiska należą zadania realizowane przez organy, urzędy i jednostki podporządkowane lub nadzorowane przez ministra właściwego do spraw działów administracji rządowej, które wymieniłem, jak też sprawy wykonania budżetu państwa w częściach: 22 – Gospodarka wodna, 41 – Środowisko i 51– Klimat. Do zakresu, właściwości departamentu środowiska należy przeprowadzanie kontroli w zakresie wykonania planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz państwowego gospodarstwa wodnego Wody Polskie.

Departament Środowiska dysponuje 35 etatami, z których obsadzone są obecnie 32 etaty, w tym etaty kontrolerskie w liczbie 27. W skład kierownictwa departamentu wchodzą 3 osoby, a obsługa administracyjna liczy 2 pracowników. Spośród pracowników wykonujących zadania kontrolne 3 pracowników jest nowo przyjętych. Kontrolerzy podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe w drodze szkoleń specjalistycznych oraz samokształcenia. Nowo przyjęci pracownicy uczestniczą w aplikacji kontrolerskiej, w tym w stacjonarnych szkoleniach aplikacyjnych kończonych egzaminami.

Wysoka Komisjo, w 2020 r. Departament Środowiska przeprowadził cztery kontrole, w tym dwie kontrole z zakresu działania Komisji. Pierwsza to kontrola funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi i poużytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów. Druga to wykonanie budżetu państwa w 2019 r. Oprócz kontroli przeprowadzonych przez Departament Środowiska inne jednostki organizacyjne NIK przeprowadziły dwie kontrole planowe i dwie doraźne, w których tematyka pozostawała w obszarze zainteresowania Komisji.

Kontrole planowe. Pierwsza to kontrola koordynowana przez delegaturę zielonogórską. Chodzi o nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. Druga kontrola, koordynowana przez Delegaturę NIK w Katowicach, dotyczyła eliminacji z obrotu paliw stałych niespełniających norm jakościowych.

Jeżeli chodzi o kontrole doraźne, to spośród tych wymienionych w załączniku nr 3 do sprawozdania z działalności NIK w 2020 r. można wskazać: „Zamykanie gminnych składowisk odpadów komunalnych oraz rekultywacja terenów poskładowiskowych", a także „Przygotowanie realizacji termomodernizacji budynków mieszkalnych, w których udziały posiada gmina Piekary Śląskie, współfinasowanej przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach".

W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2021 r. prezes NIK zatwierdził osiem informacji o wynikach kontroli opracowanych przez Departament Środowiska, w tym cztery informacje dotyczyły środowiska. Są to następujące informacje: „Postępowanie z odpadami komunalnymi po przetworzeniu w instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych", „Realizacja zadań administracji rządowej w procesie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach", „Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań" oraz „Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. w części 41– Środowisko".

W tym samym okresie inne jednostki organizacyjne NIK sporządziły dziesięć informacji o wynikach kontroli pozostających w obszarze zainteresowania Komisji. Są to następujące kontrole: „Segregacja odpadów komunalnych na terenie województwa podlaskiego" – Delegatura NIK w Białymstoku, „Postępowanie ze zwierzętami wolno żyjącymi dzikimi na terenie miast" – Delegatura NIK w Bydgoszczy, „Eliminacja z obrotu paliw stałych niespełniających norm jakościowych" – Delegatura w Katowicach, „Zapobieganie rozprzestrzenianiu się barszczy kaukaskich w Polsce – Delegatura NIK w Krakowie, „Działania na rzecz ograniczenia powstawania odpadów z tworzyw sztucznych i ich skutecznego zagospodarowania w Polsce" – również Delegatura NIK w Krakowie, „Zapobieganie zagrożeniom ze strony składowisk pozakładowych z terenu województwa łódzkiego" – Delegatura NIK w Łodzi, „Realizacja projektów z zakresu bioróżnorodności finansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego" – Delegatura NIK w Opolu, „Transgraniczne przemieszczanie odpadów pomiędzy Ukrainą, Słowacją i Polską" – Delegatura NIK w Rzeszowie, „Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa – Delegatura NIK w Zielonej Górze, „Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z zalegania materiałów niebezpiecznych na dnie Morza Bałtyckiego" – Delegatura NIK w Gdańsku.

Na podstawie ustaleń kontroli przeprowadzonych w 2020 r. departament sformułował łącznie 128 wniosków zamieszczonych w wystąpieniach pokontrolnych wysłanych do kierowników jednostek kontrolowanych. Adresaci wystąpień zrealizowali 36 wniosków, 83 wnioski pozostają w trakcie realizacji, a 9 wniosków nie zostało dotychczas zrealizowanych. Departament Środowiska monitoruje realizację zaleceń pokontrolnych. W wypadku uzyskania niewystarczającej informacji o sposobie realizacji wniosków departament stara się doprowadzić do ich wykonania, głównie występując o uzupełnie-

nie odpowiedzi. W miarę możliwości stan realizacji wniosków NIK ocenia się w toku kontroli doraźnych sprawdzających, a ponadto jest badany przy okazji wszystkich kontroli prowadzonych w jednostkach, do których zostały skierowane wnioski.

Jeżeli chodzi o współpracę międzynarodową w zakresie kontroli środowiska w 2020 r., to NIK jest liderem międzynarodowych kontroli równoległych w Europie. Dotąd uczestniczyła w ponad 100 z nich, a w 2020 r. – w 5. Udział w tych pracach umacnia jej pozycję na arenie międzynarodowej, a większe zainteresowanie mediów i udział partnerów z zagranicy sprawiają, że podlegające kontrolom równoległym i koordynowanym jednostki są bardziej skłonne do realizacji rekomendacji wypracowanych w ich wyniku. Podstawę prawną przeprowadzania kontroli międzynarodowych stanowi art. 12a ustawy o NIK. Udział w kontrolach ma charakter dobrowolny i opiera się na dwu- lub wielostronnych uzgodnieniach zawartych w podpisywanych porozumieniach dotyczących celu i zakresu konkretnej kontroli. Każdy z uczestników kontroli międzynarodowej prowadzi ją na terytorium swojego państwa zgodnie z prawem krajowym.

Kontrole równoległe i koordynowane z zakresu środowiska, realizowane w 2020 r., to następujące kontrole: „Transgraniczne przemieszczanie odpadów w świetle konwencji bazylejskiej” – Polska była koordynatorem tej kontroli, uczestniczyły w niej Słowacja i Ukraina. Kolejna kontrola to była kontrola zapobiegania powodziom i likwidacji ich skutków. Ukraina była koordynatorem tej kontroli, a uczestniczyły Polska, Białoruś, Gruzja, Serbia, Turcja oraz ETO. I trzecią kontrolą była kontrola gospodarowania odpadami z plastiku w Europie. Polska była koordynatorem tej kontroli, a uczestniczyły w niej Węgry, Albania, Bułgaria, Malta, Mołdawia, Portugalia, Rumunia, Serbia, Słowacja i Turcja.

W 2020 r. europejska organizacja najwyższych organów kontroli EUROSAI, której rola jako organizacji regionalnej INTOSAI polega na wspieraniu stosowania standardów kontroli publicznej w codziennej pracy najwyższych organów kontroli, obchodziła 30. rocznicę utworzenia. Z tej okazji najbardziej aktywni członkowie EUROSAI otrzymali specjalne certyfikaty. NIK za wieloletnią aktywność otrzymała trzy certyfikaty: za całokształt wkładu w rozwój organizacji, za pracę w grupie roboczej EUROSAI do spraw kontroli środowiskowych – NIK przewodniczyła tej grupie w latach 1999–2008 i ponownie objęła przewodnictwo w tej grupie w połowie 2020 r. – oraz za przewodniczenie w zarządzie EUROSAI w latach 2008–2011.

Oprócz członkostwa w zarządzie EUROSAI NIK jest aktywnie zaangażowana w pracę grup zadaniowych i roboczych organizacji. W połowie 2020 r. prezes NIK przejął przewodnictwo w grupie roboczej EUROSAI do spraw kontroli środowiskowych. NIK przewodniczyła już grupie w latach 1999–2008, co zaowocowało licznymi kontrolami międzynarodowymi. Natomiast tegoroczne zorganizowanie przez NIK we wrześniu 2020 r. osiemnastego spotkania grupy miało się odbyć w Warszawie, jednak w związku z pandemią miało formę wideokonferencji z udziałem ponad 100 przedstawicieli NOK państw europejskich, jak również Kuwejtu, Nigerii, Chin i Izraela. Podczas spotkania wygłoszono 19 referatów na temat działań, które łączy jeden cel – ochrona powietrza. Wśród prelegentów byli między innymi przedstawiciele Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, Komisji Europejskiej oraz Europejskiej Agencji Środowiska, a także przedstawiciel Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, którego udział pozwolił na pełniejsze przedstawienie zaawansowania działań na rzecz ochrony powietrza w Polsce. Eksperci NIK uczestniczą w pracach grupy roboczej EUROSAI do spraw wykorzystania funduszy na rzecz katastrof i klęsk żywiołowych. Podczas tegorocznego spotkania omówiono wyniki międzynarodowej kontroli koordynowanej w zakresie gospodarki odpadami.

Wysoka Komisjo, współpraca z organem parlamentu polegała na utrzymywaniu przez kierownictwo Departamentu Środowiska, podobnie jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, stałych roboczych kontaktów z członkami prezydium Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. W miarę potrzeb wynikających z bieżących prac poszczególnych organów Sejmu podejmowano również współpracę z innymi komisjami sejmowymi i podkomisjami. Ponadto w działalności kontrolnej departamentu uwzględniano wnioski i sugestie zgłaszane przez komisje sejmowe i poszczególnych

posłów. Przedstawiciele Departamentu Środowiska uczestniczyli w 2020 r. w 50 posiedzeniach komisji sejmowych, w tym w 24 posiedzeniach sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, 5 posiedzeniach połączonych komisji sejmowych i 21 posiedzeniach innych komisji sejmowych, a także w 10 posiedzeniach senackiej Komisji Środowiska i 3 posiedzeniach połączonych komisji senackich.

Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa omówiła informacje o wynikach 5 kontroli przeprowadzonych przez NIK: „Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. część 41 – Środowisko"; „Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z zalegania materiałów niebezpiecznych na dnie Morza Bałtyckiego", „Realizacja zadań organów administracji rządowej w procesie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach", „Postępowanie ze zwierzętami wolno żyjącymi dzikimi na terenie miast" oraz „Zapobieganie rozprzestrzenianiu się barszczy kaukaskich w Polsce".

Wysoka Komisjo, dziękując za uwagę, uprzejmie proszę Wysoką Komisję o przyjęcie przedłożonego sprawozdania w zakresie działalności Departamentu Środowiska w 2020 r.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (KP):

Bardzo dziękuję za to wystąpienie. Ze swojej strony mogę powiedzieć, że wszystkie raporty rozpatrywane w ubiegłym roku były merytoryczne, bardzo rzetelnie i rzeczowo przedstawione, co również w trakcie debaty zawsze było podnoszone.

Otwieram dyskusję. Musimy dzisiaj wyrazić swoją opinię. Mam wstępną treść, którą chciałabym państwu zaproponować, ale jeżeli są jakieś zdania i uwagi, to bardzo proszę. W tej chwili jest ten czas. Bardzo proszę, pan wiceprzewodniczący Marek Dyduch.

Poseł Marek Dyduch (Lewica):

Mam tylko pytanie, jaki mniej więcej procent wniosków pokontrolnych jest realizowanych w instytucjach, do których państwo kierujecie uwagi bądź wnioski, które według was są potrzebne, jeśli chodzi o naprawę pewnych zjawisk, sytuacji czy konkretnych zarzutów?

Pełniący obowiązki dyrektor departamentu NIK Tomasz Gaweł:

Jeżeli chodzi o wnioski pokontrolne, to dosyć znaczna ilość. Procentowo w tej chwili nie jestem w stanie powiedzieć, ale, jak mówiłem, łącznie sformułowaliśmy 128 wniosków. Adresaci zrealizowali 36 wniosków, 83 wnioski pozostają w trakcie realizacji, gdyż często są to wnioski, które wymagają podjęcia różnych działań, stąd nie mogą być szybko zrealizowane. Tylko 9 wniosków nie zostało dotychczas zrealizowanych, więc to jest dosyć niski procent niezrealizowania. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (KP):

Bardzo dziękuję. Przestawię państwu propozycję opinii Komisji: „Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na posiedzeniu w dniu 7 lipca 2021 r. rozpatrzyła sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 r. (druk nr 1329) w zakresie działania Komisji. Komisja pozytywnie ocenia działalność Najwyższej Izby Kontroli w zakresie ochrony środowiska. Tematyka przeprowadzonych kontroli była trafnie dobierana, odpowiadała na bieżące i perspektywiczne zapotrzebowanie. Rezultaty odbytych kontroli były ważne i przydatne dla pracy Komisji. Komisja dobrze ocenia współpracę z Departamentem Środowiska. Udział przedstawicieli departamentu we wszystkich posiedzeniach Komisji zdecydowanie ułatwia bieżące kontakty z Najwyższą Izbą Kontroli".

Podobne opinie, w podobnym duchu, były podejmowane, uchwalane w poprzednich latach. Czy są uwagi co do tej opinii? Jeżeli nie widzę uwag ani sprzeciwu, informuję, że opinia została przyjęta w formule przeze mnie przedstawionej.

Na tym zamykam posiedzenie Komisji i zapraszam dosłownie za 10 minut na kolejne posiedzenie, na którym będziemy rozpatrywać ustawę o lasach.